

LR SAM ir JGA organizuojama Tarptautinė praktinė diskusija Lietuvos Sveikatos apsaugos sistemai aktualiais klausimais.

Tezės „Korupcija medicinoje“

Korupcija sveikatos apsaugos sektoriuje gali pasireikšti įvairiomis formomis. Dažniausiai gydytojo-paciento santykiuose pasitaiko įvairios vertės dovanos ar gryniesi pinigai (vadinama „smulkioji korupcija“), tikintis paveikti sveikatos paslaugų teikimo eigą, ar „atsidėkojant“ po gydymo. Nepaisant įsisenėjusių tradicijų ir visuomenėje nusistovėjusios nuomonės, bet koks neoficialus piniginis ar nepiniginis atsilyginimas gydytojui traktuojamas kaip kyšis, kurio ėmimas ir davimas traktuojamas kaip nusikalstama veikla.

Gyventojų vertinimu korupcija yra 6-toje vietoje aktualiausių Lietuvos problemų. Sveikatos apsaugos sistema yra labiausiai paveikta korupcijos. Gyventojų korupcijos suvokimas atsispindi ir tarptautiniame korupcijos suvokimo indekse, kuriame 2015 metais Lietuva yra 32-oje vietoje.

Remiantis 2013 metais atlikta studija, pagrindinės priežastys korupcijai sveikatos apsaugos sektoriuje:

1. Maži sveikatos priežiūros specialistų atlyginimai;
2. Nepakankamas sveikatos apsaugos sistemos finansavimas ir neracionalus lėšų panaudojimas;
3. Sveikatos priežiūros prieinamumo netolygumai;
4. Visuomeninės normos ir kultūrinės tradicijos;
5. Asmeninės naudos siekimas ir gobšumas;
6. Nepakankama kontrolė ir atsakomybė.

Korupcija betkokia savo apraiška žeidžia gydytojo ir paciento orumą, skatina neracionalų lėšų panaudojimą bei kenkia pacientui, gydytojui ir sveikatos sistemai. Norint, kad korupcija sveikatos apsaugos sistemoje liktų tik kaip skaudus istorinis etapas, būtini ryžtingi sprendimai vystant sveikatos politiką, administruojant gydymo įstaigoms skirtas lėšas bei medicinos darbuotojų bendruomenei ir gyventojams prisiimant asmeninę atsakomybę.

Skatiname vyriausybę, Sveikatos apsaugos ministeriją ir kitas atsakingas institucijas:

1. Imtis priemonių, kurios padidintų sveikatos apsaugai skiriamų lėšų dalį ir užtikrintų racionalų jų paskirstymą.
2. Panaikinti apribojimus ASPĮ biudžeto daliai, kurią įstaigos vadovas gali skirti darbuotojų atlyginimams.
3. Remiantis įrodymais ir užsienio šalių gerąja praktika, sukurti sveikatos paslaugų vertės apskaičiavimo metodiką, ir pagal ją perskaičiuoti teikiamų ASP paslaugų įkainius.
4. Sudaryti kriterijų sąrašą, pagal kurį būtų objektyviai apsprendžiamas brangios medicininės įrangos įsigijimo poreikis tam tikram regionui ar ligoninei.
5. Formaliais kursais ir kitomis mokymo priemonėmis kelti ASPĮ vadovų ir ligoninių skyrių vedėjų kompetenciją sveikatos vadybos srityje.
6. Stiprinti bendradarbiavimą tarp vyriausybinių institucijų, gydytojų ir slaugytojų atstovų.
7. Diegti priemones užkertant kelią stambiai korupcijai (užtikrinant viešųjų pirkimų skaidrumą ir atsakomybę už korupcines veikas).
8. Užtikrinti kontrolę ir atsakomybę už korupcines veiklas sveikatos priežiūroje.

Skatiname gydymo įstaigų vadovus:

1. Atlyginant darbuotojams įvertinti realiai atliktą darbą (procedūrų kiekį, prižiūrimų pacientų skaičių ir kt.), darbo stažą, profesinę kvalifikaciją ir kitus kokybės rodiklius.
2. Viešai skelbti darbo užmokesčio skaičiavimo tvarką ir gydymo įstaigoje vyraujančius atlyginimus.
3. Sudaryti sąlygas darbuotojams profesiskai tobulėti.

4. Viešinti apibendrintą informaciją apie ASPI vykstančius procesus (tyrimų laukimo trukmę, paslaugų įkainius ir kt.).

5. ASPI pritaikyti esamus įrodymais pagrįsto kokybės užtikrinimo įrankius bei įdiegti efektyvią kokybės monitoravimo sistemą.

Medicinos darbuotojų bendruomenę raginame laikytis šių profesionalumo standartų:

1. Demonstruoti pagarbą, atjautą ir sąžiningumą;
2. Jaustis atsakingam prieš pacientus, visuomenę ir pasirinktą profesiją;
3. Būti srities profesionalu ir nuolat tobulėti;
4. Laikytis etikos, skaidrumo ir deontologijos principų teikiant medicininę pagalbą, informuojant pacientus ir išlaikant konfidencialumą;
5. Demonstruoti jautrumą ir pagarbą pacientų kultūros, religijos, rasės, amžiaus, lyties, lytinės orientacijos ir negalios atžvilgiu;
6. Priimant sprendimus, laikytis mokslu ir įrodymais pagrįstos medicinos principų;
7. Išlaikyti deramus santykius su pacientais;
8. Nuolat siekti geresnės paslaugų kokybės bei jų prieinamumo;
9. Racionaliai ir atsakingai skirstyti ribotus sveikatos sistemos išteklius.
10. Skatinti tarpusavio pasitikėjimą ir vengti interesų konfliktų.